

Пиер Бул

Сърцето и Галактиката

В едно от помещенията на обсерватория „Космос“ край кръгла масичка бяха седнали трима души, които навремето се бяха проявили с интересни изследвания, но имената им вече бяха позабравени. Положили длани върху гладката повърхност, сега те бяха погълнати от занимание с далеч не научна стойност.

– Дух, тук ли си? – попита Додж, най-възрастният от тях.

Въпросът, повторен и потретен безрезултатно, накара Ърквин да се разгневи и с рязко движение той наруши съсредоточеното подреждане на ръцете, сетне отмести стола си, грабна оставената наблизко чаша и отпи голяма глътка.

– Глупава игра!

– Вие я предложихте – възпротиви се Молтън.

– За да убия скуката и да избягам от отчаянието... Всъщност тя не е по-безсмислена от работата, която вършим тук. Колкото духът на Сталин или на Джордж Вашингтон ще се въплъти в тази масичка, толкова и ще уловим значещ нещо сигнал с радиотелескопа. Губим си времето и има голяма вероятност да полудеем.

– Вероятността избрахме по собствено желание, но тя не е причина да пиете толкова много.

Ърквин сви рамене и мълчаливо изпразни чашата. Никакъв външен шум не стигаше до стаята, която изведнъж се стори зловеща на Додж. Той стана, закрачи напред-назад, но не успя да овладее нервните си движения.

– Искате ли да повикам Олга за един бридж? – услужливо подхвърли Молтън.

Ърквин отвърна със сърдито сумтене, а Додж тъжно напомни:

– Вчера цял ден играхме на карти. А и Олга е дежурна. Трябва да затвърдим у нея убеждението, че върши важно дело. Още е млада.

Ърквин завъртя очи нагоре и подигравателно се изсмя. Молтън понечи да възрази, но обезсърчението надделя и той замълча. Настана още по-тягостна тишина.

– Март, 1980 – промълви най-сетне Додж. – Скоро ще станат десет години, откакто сме на Луната, и никакъв сигнал, ни най-малък признак, че съществува друг разумен свят.

Този път Молтън се намеси, и то доста енергично:

– Известни ни бяха рисковете, които поемаме. Когато дойдох, вие лично, Додж, ме предупредихте. Припомням ви собствените ви думи: ще ни бъде необходимо свръхчовешко търпение. Може да имаме резултат още през първия четвърт час, но по-вероятно е да чакаме месеци,

години – двадесет, петдесет...

– На мен ли ще обяснявате теорията на вероятностите! – едно го прекъсна Ърквин. – Десет години са кратък срок, знам, особено като се има предвид колко малки са шансовете ни. Но десет години да гниеш тук! Десет години, които биха могли да се използват за друго, десет години, през които станахме за смях на целия научен свят!

– Откажете ли се, проектът пропада. И без това той се крепи само на вас двамата с Додж. Нито един добре подготвен специалист няма да пожелае да ви замести.

– Знам – отвърна Додж.

– Така е – промърмори Ърквин. – Добре подготвените работници, както казвате вие, не са луди.

– Молтън, приятелю – скръбно се обърна към него Додж, – нали сте психолог, направете нещо за нас!

– Едно безсмислено забавление е за предпочитане пред пълното бездействие. Да опитаме пак с масичката.

Додж и Ърквин примирено седнаха на местата си. Отново образуваха кръг с поставени пред тях ръце и се помъчиха да се съсредоточат.

– Дух, тук ли си? – попита не особено убедително Молтън.

Въпросът щеше да повтори и Додж, вече вбесен от безмълвието и неподвижността на масичката, когато тримата неочаквано подскочиха. Вратата се отвори с трясък и Олга нахлу като вихър. Задъхана, с пламнали страни и разпилени коси (бе изминала тичешком разстоянието от залата за прослушване дотук), тя отвори уста, но звук не излезе. Минаха секунди, докато, обръщайки се към Додж, който освен астроном беше и директор на обсерваторията, изрече с неузнаваем от вълнение глас:

– Има сигнал!

Действително, бяха изминали почти десет години, откакто обсерваторията „Космос“ заработи върху невидимата страна на Луната. Задачата ѝ беше особена, но не представляваше новост за света. Още през 1959 година, с приверждането в изпълнение на проекта ОЗМА¹ (сега го наричаха ОЗМА-1), в обсерваторията Грийн Банк бе открита ератата на този род наблюдения за прослушване на космическото пространство, което практически означава да се насочи огромен радиотелескоп към звезда, предполагаем център на планетна система, да се отсее невероятната смесица от радиовълни, с надеждата да се улови сигнал от неприроден

1. Инициалите са произволно избрани. Имало е подобен проект от американска страна SETY (Search for Extra Terrestrial Intelligence), Но той е завършил с неуспех. Б. пр.

произход, толкова необичаен, че да бъде приписан на съзнателно същество.

Първият проект ОЗМА бе твърде ограничен и по време, и по пространство. Наблюденията продължиха не повече от сто и петдесет часа, след което, поради липса на положителни резултати и поради необходимостта да се предостави телескопът за изпълнението на други, смятани от повечето хора на науката по-важни задачи, опитът бе преустановен. По отношение на пространството той бе насочен към сравнително близки до нашето слънце звезди², за чиито планети се предполага, че имат физически условия, подобни на земните, т. е. благоприятстващи появата на живот. Техническата надеждност също не бе задоволителна. С двадесет и осем метровата антена и използваната енергия не можеше да се улавят сигнали, изпращани от далечни звезди; а и обсерваторията Грийн Банк, макар обградена от планини, не бе предпазена от смущения, предизвикани от земни източници.

Ето защо през 1970 година група учени от различни националности, но всички с големи звания (ала според мълвата и с намалени творчески възможности вследствие хроническата преумора), предложи да се заеме повторно с проекта, но с помощни средства и с обсерватория върху невидимата част на Луната, която представлява сигурна преграда за идващите от нашата планета радиовълни. Доводите за съществуването на други обитавани светове, значението на влизането във връзка с вероятно много по-развита цивилизация, самата идея за международно сътрудничество в научната област, всичко това се оказа достатъчно убедително за отделните правителства и те отпуснаха големи суми за осъществяването на проекта ОЗМА-2. Така се пристъпи към работа с най-нова техника и с внушителна финансова помощ, което караше да се топят от завист скептично настроените учени.

Основният уред в обсерваторията бе гигантски радиотелескоп с хилядометров диаметър, чиято полусфера се вместише в един естествен лунен кратер³ и денонощно изследваше звездното пространство. Допълнителното съоръжение също бе на голяма висота: селектори, аудио-визуални устройства за запис, лаборатории, обзаведени с най-съвременна апаратура, компютри, обработващи най-сложни програми.

2. Тау от съзвездието Кит, Епсилон от съзвездието Еридан, разположени на 11 светлинни години. Б. а.

3. В обсерваторията в Аресибо, на остров Пуерто Рико, рефлекторът също е поставен в естествена падина, изравнена с булдозер. А при многобройните лунни кратери с най-различна големина подобна идея се оказа още по-съблазнителна. Б. а.

Необходимата енергия се доставяше от атомна централа. Така в „Космос“ доброволно се затвориха двадесет и четирима учени, подпомагани от голям брой висококвалифицирани специалисти. И тъй като не бе определен срок за изследванията, те всички, окрилени, решиха да работят, докато получат желания резултат. Никой не се съмняваше, че с такова техническо обзавеждане и с участието на някои от най-големите умове на века всяко съобщение, долетяло от междузвездните далечини, ще бъде веднага уловено и разчетено. Ала, уви, в обсерваторията не се получаваха никакви сигнали.

Тогава, пред безмълвието на небето, първоначалното въодушевление лека-полека спадна и отстъпи място на отегчението, което започна да се изражда в непоносима меланхолия. След година близо половината от обитателите се отказаха и се върнаха на Земята, за да се заемат с не толкова неблагодарни задачи. В края на втората година само трима продължаваха яростно да отстояват ОЗМА-2; имаха на разположение неколцина инженери, но и те се сменяха на тримесечие.

Наистина безкрайното очакване на знак, подаден от дълбините на Вселената, се оказва непосилно за човешката психика. И макар за всички да бе априорна истина, че едно неколкогодишно мълчание е в пълно съгласие с теорията на вероятностите по отношение честотата на проявление на извънземен разум, то тази истина с нищо не им помагаше. Тъкмо обратното, тя ги навеждаше на мисълта, че може да прекарат целия си живот (капчица в океана на времето) тук, без никакъв резултат, без да отхвърлят или да потвърдят вълнуващата хипотеза. Освен това Луната далеч не е приятно място за обитаване, особено пък пустинната ѝ невидима половина. Оттам не се вижда нашата планета, гледка, която винаги вдъхва сигурност, а и никакво небесно светило не разкъсва мрака на несвършващите нощи.

От тримата, издържали досега, двама бяха от първите участници в проекта: Додж, един от най-изтъкнатите астрономи на времето си, и Ърквин, който бе известен с изследванията си в математическия анализ. Що се отнася до психолога Молтън, той нямаше равен в тънкото познаване на човешката психика. А задълбоченото владение на законите на човешкия дух е решаващо – изтъкна Додж, когато го убеждаваше да дойде в обсерваторията, – щом се готвим да влезем във връзка с друг вид разум.

И ако бяха устояли по-дълго от останалите на еднообразието в лунната станция, то бе благодарение на научната им подготовка. Отначало, изправени пред безмълвието на сигналоуловителните уреди и

неподвижността на записващите устройства, те прекарваха времето си в разговори и в сложни изчисления за вероятността от съществуване на извънземен живот. После проучиха основно всички хипотези, създадоха дори свои и стигайки до положителен извод, поведоха горещи спорове за формата и вида на посланията, които щяха да им изпратят съществата, принадлежащи несъмнено към един много по-развит свят. Проявяваха невероятно въображение и находчивост, искаха да надминат себе си, особено Ърквин, за да се пренесат в други измерения и да се поставят на мястото на подобни създания.

Така че първите години бяха запълнени с полезна дейност, която прогонваше унието и мрачните мисли. Но отчайващото чакане си каза думата и подложи на сериозно изпитание нервите им. То се изрази в постепенното израждане на заниманията им.

Спиритическите сеанси, най-новата им страст, бяха именно от ония детински занимания, с които да убият времето. За тях се бе досетил Ърквин през един особено потискащ ден и бе подхвърлил, че масичката лесно ще се завърти при отговорите заради по-слабото привличане на Луната. Никой не повярва, но все пак се съгласиха, и то не за друго, пак той го каза, а за да увеличат с още една чудатост нездравословните си изследвания.

Тези игри, лесни сами по себе си, не бяха обаче в състояние да надвият смазващата тъга, която, върху невидимата част на Луната, тегнеше над хора, впуснали се в необикновено благородно по своята същност приключение, ала убийствено като преживяване.

Все по-рядко засягаха научни или философски теми и онова, което доскоро толкова ги вълнуваше, сега будеше у тях едва ли не отвращение. Възторгът и страстното увлечение отстъпиха място на професионалния навик. Ърквин, най-въодушевеният в началото, бе най-угнетен и понеже си даваше сметка колко е обезсърчен, прибегваше до всякакви заместители, та поне малко да съживи предишния плам. Додж все често спираше по средата на изречението, изгубил нишката на мисълта си. А Молтън се чувствуваше до известна степен отговорен за самочувствието на колегите си и затова се опитваше да поднови споровете, като подлагаше на остра, дори зlostна критика теориите, изповядвани от другите двама. Шахът, бриджът, сетне и покерът постепенно изместиха висшата гимнастика на ума, дойде ред и на игри, изискващи още по-малко интелектуално усилие.

– Има сигнал – повтори Олга, като се опитваше да си поеме дъх. – И не е от естествен произход.

Младата астрофизичка се бе дипломираше само преди няколко месеца и бе изпратена по собствено желание на стаж в обсерваторията „Космос“. Лунните отшелници ѝ се зарадваха, тъй като нямаха достатъчно хора за поддържането на сложната апаратура. Освен това тя бе приличен партньор на бридж.

Колкото и странно да е, съобщението ѝ, вместо да предизвика бурно вълнение, бе посрещнато с привидно спокойствие. Само ръката на Ърквин леко потрепера, когато той я дръпна от масичката и посегна към чашата. Додж попита с равен глас:

– От каква посока идва?

– От звезден куп М-13 в съзвездието Херкулес...

– Звезден куп М-13! Така си и помислих – простена Ърквин. – Това момиче е лудо или си е пийнало.

– На четиридесет хиляди светлинни години! – възкликна Додж. – Той е прав, Олга, абсолютно невъзможно е.

– Напротив – възпротиви се девойката. – Проверих. Казвам ви, че съм напълно сигурна.

– Покажете записа.

Тя подаде свитъка на Ърквин, който го грабна, усамоти се в другия край на стаята и внимателно го прегледа.

– Как можете да бъдете толкова уверена? – учуди се Додж.

– Преместих контролната антена на своя отговорност. Няма никакво съмнение. Едно съвсем леко отклонение и сигналът изчезва. Но пак се появява, щом я насоча към звездата. Тя е доста далеч от центъра на купа М-13.

Обсерваторията бе снабдена с две антени, едната от които се използваше именно за такива проверки, без да се прекъсва прослушването. И това не бе проява на излишна предпазливост. Още при ОЗМА-1 в Грийн Банк бе уловен ясен сигнал, а радиотелескопът бе насочен към звездата Епсилон от съзвездието Еридан. Уви! Сигналът не промени нито силата, нито яснотата си, когато бяха засечени други точки по небето. Идваше от Земята, което впоследствие бе действително потвърдено. Тук, на Луната, обаче такива смущения бяха напълно отстранени, те можеха да бъдат предизвикани само от появата на междупланетен кораб.

Така че опитът, извършен от Олга, добиваше голямо значение. Додж задиша учестено и в очите му припламна искрица. Но хладната точност на учения бързо надделя.

– На четиридесет хиляди светлинни години! – повтори той, поклащайки глава. – Невъзможно е, Олга! За да изпратят сигнал, който ние да

уловим от такова разстояние, необходима им е невероятна енергия, много по-голяма от тази, с която разполагаме по цялата Земя за години напред.

– Ако тяхната цивилизация владее удивителни източници на енергия? – намеси се с необичайна разпаленост винаги спокойният Молтън. – Ако са преценили, че съобщението е толкова важно, та оправдава изразходването на огромна енергия, тогава?

– Не се увличайте – възпря го Додж. – Уверявам ви, че се дължи на природно явление. Не за първи път улавяме електромагнитни вълни, предизвиквани от звездни пулсации.

– Не е природно явление – упорствуваше Олга. – Сигналът е изпратен от мислещи същества.

– Додж!

Астрономът трепна. Гласът на Ърквин, който все така бе свел глава над свитъка, издаваше необичайно вълнение. Дори в най-разгорещените спорове той не бе прозвучавал по такъв начин.

– Додж! Олга не е полудяла!

– Какво!

– Тя има право. Съставен е от разумно създание.

– Знам да броя до две хиляди и петстотин – обидено промърмори девойката.

– Какво казахте? Две хиляди и... – нервността обхвана и астронома.

– Погледнете, Додж, и бройте; както тя е преброила, както и аз.

И разгъна дългия лист на пода. Записът започваше така: (вж. стр. 160)

Додж бе легнал по корем и броеше на пръсти редуващите се нули и единици. Надигна се след няколко минути със сияещо лице.

– Имате право... Деца, днес е велик ден.

– Не разбирам какво става... – започна Молтън.

(cut)

(Тук и по-долу пропускам двоични числа и схеми, чието възпроизвеждане от синтезатор на реч би било отегчително... Явно на хартията е възпроизведена част от дългата разпечатка... (Б. Виктор от bezmonitor.com))

– О, сега няма време, приятелю – викна Ърквин. – Олга, моля ви, милиметрова хартия и нещо за писане!

– Ето.

Макар че бързаше да съобщи новината, тя не бе забравила да

донесе и необходимото за работа. Ърквин ѝ поблагодари с поглед, разбута останалите, настани се на едно писалище и започна да пресмята, следвайки с пръст знаците от записа.

– Проверявайте, Олга. Ръката ми трепери... Не, диктувайте ми, така ще стане по-бързо.

– По-бързо, да по-бързо! – препираше и Додж. Олга взе листа и занарежда:

– Петдесет пъти единица... Проверявам... да, петдесет пъти. После само една единица, следват четиридесет и осем нули и една единица... Така. Сега – единица и четиридесет и осем пъти нула... Сякаш...

– Без коментари, моля – обади се Додж. – Давайте нататък.

– Не ме притеснявайте! – възропта Ърквин. Астрономът се отдръпна с нежелание и за да залъже нетърпението си, захвана се да обяснява на Молтън:

– Две хиляди и петстотин е идеалният математически квадрат.

– Да, вярно. Как не се сетих. Равно е на...

– На петдесет по петдесет. Смятате ли, че едно природно явление, например трептенето на звезда, може да породи точно такъв брой сигнали? Прекалено необикновена случайност, почти невъзможна. Оттук се налага и заключението. Какво, мислите, прави сега Ърквин?... Получава ли се нещо, Ърквин?

– Ако ме прекъсвате всяка минута – избухна той, защото се бе разсеял и пропуснал реда, – никога няма да свършим. Оставете ме най-после на мира!... Повторете, Олга.

– Още четиридесет и осем нули, после – единица.

– Добре, добре – примирително рече Додж. – Да не им пречим... петдесет, умножено по петдесет, означава, Молтън, че съобщението е подредено в петдесет реда с по петдесет знака. Ние отдавна мислим за такъв способ. Но това тук е по-просто от диаграмата на Дрейк⁴... Та ето какво прави в момента Ърквин.

Върху лист милиметрова хартия той вече бе нанесъл на един ред първите петдесет знака от записа. Петдесет и първия пренесе на втория ред, все така от ляво на дясно, стигна до края, мина на третия и продължи по същия начин нататък. Работеше трескаво и напрегнато, като от време на време глухо възкличаваше.

4. При осъществяването на първия проект ОЗМА проф. Франц Дрейк бе измислил подобен способ за предаване на съобщения. Той взема число знаци, получено от първите две числа. Още по-просто е да се избере идеален математически квадрат, както са постъпили обитателите на звезден куп М-13. Б. а.

– Мисля, че става ясно – каза Олга. – Петдесетият, последен ред е само от единици... Точно така.

– Как иначе! – заликува Ърквин. – Трябваше веднага да съобрази. Погледнете, Додж.

И показва на колегата си това, което се бе получило, (вж. стр. 163)

– Чудесна симетрия! – разочаровано установи Молтън. – Но не виждам с какво ще ни помогне тя.

Сетне замълча, за да не разсейва другарите си. Само за няколко секунди и Додж стигна до извода на математика и се обърна към Олга:

– Поемете веднага наблюдението. Ще последва още нещо.

– Трябва да последва!! – натърти Ърквин. – Всички записващи уст-ройства са включени, даже микрофоните, тук, в стаята. Ще разберем кога започва предаването.

(cut)

Massage iVO retranscrtt (LE CADRE)

– Ако започне.

Нима се съмнявате, Молтън? Не виждате ли, че това което получихме, е само рамката? Рамката, в която ще се впише съобщението. Трудното в подобни предавания, основаващи се на двоичната система, т. е. на редуващи се нули и единици, е да се отбележи точно началото и краят... Напънете се малко – нервно възкликна той. – При радиопредаване нулата е просто отсъствие на сигнал, мълчание. Е. ще разберете по-късно... Но отсега можете да ми вярвате. Кадрирането е извънредно полезно.

Ясно – подзе Додж. – Рамката ще бъде повторена в следващите предавания, за да се определят границите.

– Да, но тогава няма да има нули вътре в нея. Там ще се появят знаците на посланието – поясни с разтреперан глас Олга.

Молтън премисли мълчаливо казаното от другарите му и вероятно напълно го възприе, защото след малко забеляза:

– И то ще е извънредно важно, за да впрегнат при изпращането му огромна енергия, както предполагате вие, Додж.

– Не предполагам, а съм напълно сигурен. Енергийна мощ, която ние не можем да си представим.

– А посланието аз ще разчета, заклевам се – тържествено изрече Ърквин и прибра полупразната бутилка в един шкаф.

Докато очакваха жадуваното продължение на първото съобщение, белязано от тях с номер 0, обитателите на обсерватория „Космос“ преживяха трескави часове, през които вземаше връх ту въодушевлението,

ту надигашият се страх. Ърквин обикаляше непрекъснато из станцията, поспираше се пред сигналоуловителните апарати, после се връщаше в общата всекидневна, тръшваше се в някое кресло и стиснал глава с ръце, седеше неподвижно дълги минути. Молтън също не беше спокоен. Колкото до Додж, и той, изпаднал отначало в необуздан възторг, все пак направи усилие да се овладее и припомняйки си задълженията на директор, реши да съобщи стъписващата новина на няколко високопоставени научни ръководители, както се полагаше да направи още при първия получен сигнал.

Запъти се към кабинета си. Можеше да получи радиовръзка със Земята посредством телефонна станция, работеща върху другата половина на Луната. Попадна на колега, който заемаше отговорна длъжност, но беше същевременно и негов добър приятел.

– Всичко наред ли е при вас?

– Знаеш ли, просто не смея да повярвам – започна Додж неуверено, но изглежда, че...

Колкото и малко време да беше минало, съмнението пак го бе загложило.

– Запазете го в тайна засега. Няма смисъл да вдигате на крак пресата, но изглежда, че е изпратен сигнал.

Приятелят му хлъзна от смайване, после го обсипа с въпроси и само го притесни.

– Да, ще ви го изпратя... много лесен, да, ние го разчетохме... Не, нищо, една празна рамка... О, по дяволите, по-късно ще ви обясня. Но първо отговорете на моите въпроси. Много е важно. Трябва обаче да ми обещаете, че ще говорите истината. Ето, не се ли преструвате сега на изненадан? Искам да кажа, дали можете да се закълнете, че не сте си правили разни упражнения в ефира, за да поразнообразите живота ни в обсерваторията?

Думите му отвеждаха към идеята, изказана напълно сериозно от един учен⁵ при обсъждането на втория проект ОЗМА. Той прозорливо бе предвидил, че скуката и обезсърчението неизбежно ще притиснат нещастните изследователи, и затова бе предложил от време на време да се изпращат фалшиви сигнали в пространството, за да предпазят хората от отчаяние и да поддържат жив интереса им.

Додж се поуспокои, като чу как колегата му едва не се задави от възмущение.

5. Морисън Б. а.

– Е, не се ядосвайте! Значи заклевате се в най-скъпото ви, че... Добре... Съобщението ли? Един момент... Какво има, Олга?

Девојката бе застанала на прага на кабинета и правеше отчаяни знаци:

– Предаването се поднови.

– Ще ви позвъня по-късно – извика Додж и без да обръща внимание на гневните протести на приятеля си, се спусна към общата всекидневна, чиито микрофони, свързани със залата за прослушване, излъчваха вече подадените сигнали. Ърквин трескаво отбелязваше по слух „стоповете“. Успя за първите петдесет единици, които, както се очакваше, представляваха разчетената рамка. Но после изпусна нишката и се откажа да следи паузите, т. е. нулите. Трябваше да вземат записа, направен от автоматично действащите уреди.

– Щом свърши, веднага ще ви го донеса – обеща Олга.

Тримата мъже мълчаливо зачакаха сред нарушаваната на неравни промеждутъци от „стоповете“ тишина. Ърквин извади часовника си. Бе изчислил времето, отговарящо на две хиляди и петстотин знака. Малко преди да изтече, той вдигна ръка, сякаш се готвеше да даде знак за начало на спортно състезание, и сетне рязко я свали. Точно в този миг предаването свърши. Додж и Молтън извикаха „Ура!“.

Скоро дотича и Олга със скъпоценния свитък. Върху него бяха отбелязани две хиляди и петстотин знака (вж. стр. 168)

Нанасянето им в петдесет реда, с което се заеха веднага без колебание Олга и Ърквин, този път се оказа по-дълго, отколкото при съобщение N0. Имаше нещо вътре в рамката. И това нещо изглеждаше така (вж. стр. 169), понеже Ърквин бе заменил нулите с обикновени точки, за да изпъкне отликата. Свъсил чело, Додж се взираше напрегнато в неразбираемите очертания.

– Две геометрични фигури, една под друга. Долната е очевидно триъгълник, но горната... Не разбирам какво може да представлява...

– Не разбирате ли? Наистина ли не разбирате? – извика Ърквин и всички се сепнаха от гласа му. Бе мъртвоблед, а очите му светеха със странен блясък. Нима полудяваше, та пак остро запита:

– Вие, Додж, един от най-известните астрономи, вие ли не разбирате? – и избухна в нервен смях, удавен в сълзи.

Молтън го сграбчи за ръката:

– Винаги съм ви предупреждавал да не прекалявате с пиенето. Всичко, което...

Но не продължи повече, понеже и Додж изпадна в същото

възбуждение, с малката разлика, че той почервеня и гласът му премина във фалсет. Разкопча яката на ризата си, сякаш се задушаваше:

– Господи! Ърквин, вие сте прав, аз наистина съм магаре!

– Галактиката! – възкликна Олга, поставяйки пръст върху горната фигура.

– Галактиката!

(cut)

Начало на записа на послание N0

(cut)

Послание N1 (Истинското съобщение)

Дори Молтън разпозна очертанията на това островче от Вселената, наброяващо няколко милиарда звезди, сред които и нашето Слънце, точно както е дадено във вертикален разрез по всички атласи. Додж отбеляза размерите на рисунката и бързо изчисли нещо:

– Точно така е. Спазено е основното съотношение, доколкото позволява опростената схема... Какво има, Олга?

– Погледнете!

Изображението на Галактиката бе предадено с единици, но същият знак се появяваше и на четвърта линия, в двадесет и шеста колонка по номерацията на Ърквин.

– Местоположението на звезден куп M-13 от съзвездието Херкулес. Към него е насочен радиотелескопът.

– Именно – избоботи Додж. – Ето ги координатите. И разстоянието съвпада по мащабната таблица. Четиридесет хиляди светлинни години! Значи там!

– Там са! Оттам предават...

– Предавали са преди четиридесет хиляди години – поправи го Ърквин.

Не последваха никакви други забележки. Всички бяха занемели, замръзнали по местата си, зашеметени от внезапното откритие, че безкрайното им търпение се е увенчало с успех. Най-големите оптимисти се бяха вече усъмнили в него, дори в правилността на хипотезата и ето че разум, идващ от космоса, ненадейно заявяваше своето съществуване с яснота и точност, обезоръжаващи всякакво неверие.

Нещо повече, този първи опит за установяване на връзка носеше печата на простота и същевременно на величие, присъщи единствено на високоразвит интелект. Още докато се работеше по първия проект ОЗМА, специалистите неведнъж бяха мислили да изпратят в космоса сигнали, изразяващи или прости аритметични действия, или чертежи на

геометрични теореми като например Питагоровата теорема. А колко подалеч бяха отишли създанията, населяващи звезден куп М-13. Само с една фигура те крайно точно определяха своя свят и нашата Галактика. Така привличаха вниманието на всички възможни мислещи същества от милионите звездни системи, стига те да знаят как да гледат небето. А с една простичка единица, с един обикновен двоичен знак, с един бит, както казват специалистите, посочваха своето местоположение във Вселената. Изпращаха адреса си. Пред такава възхитителна лаконичност Ърквин изживяваше същото блаженство, каквото би обхванало познавача, попадайки на шедевър на изкуството.

Всички стояха като омагьосани. А после стана нещо, което няма да учуди само тези, които знаят как понякога хората на науката, дори най-строгите сред тях, се отдават на лудешко веселие. Обсерваторията изведнъж се превърна в психиатрична болница. След толкова години униение съмненията бяха най-после разсеяни и радостта се развихри с неудържимостта на тайфун. Додж сграбчи Олга в прегръдките си и я повлече в дивашки танц, Ърквин също неистово се въртеше, прегърнал кръглата масичка, а Молтън, уравновесения Молтън, жадно смучеше шампанско направо от бутилката и отмерваше такта с ръка.

Кризата, отдушник за изопнатите им нерви, продължи четвърт час. Сетне разумът надделя и те отново сведоха глави над записва. Останалата му част все още беше загадка за тях.

– Под Галактиката е изобразен обикновен триъгълник. Може би и те като нас са помислили за някакво геометрично правило. Додж изглеждаше разочарован. Съпоставен с хрумването за Галактиката, такъв банален способ му се струваше недостоен за високоразвити същества.

– Нито един от редовете не дава основание за подобно тълкуване – отвърна Ърквин. – Ще видим по-нататък. А колкото до другото...

Той се умисли, после заговори сякаш на себе си:

– Петнадесетият ред е образуван само от единици. Явно е, че той не бива да се взема предвид, както и линиите, очертаващи рамката. Предназначен е да разграничи двете фигури. А това, което следва отдолу... несъмнено е съобщение, не рисунка, защото не се получава никакво очертание... и то съобщение, съставено по двоичната система.

– Има и други цели редове с единици – забеляза Додж. – Всеки пети е такъв. Вижте 19, 23, 27 и т. н.

– Точно така.

Ърквин пак се съсредоточи, свъсил вежди, после усмивка озари лицето му:

– Има и вертикални разграничителни линии, ясно се виждат. Именно... – рече той. – А, не! Не е това. Ще трябва още да се помъча. Но схващам метода, което е крачка напред... Поставете се на тяхно място, Додж. Представете си, че искате да изпратите в ефира, на същия принцип, не чертежи, а поредица от думи, изразени на двоичен език.

– Какво означава двоичен – намеси се Молтън. – Не разбирам.

– Ще ви обясним... Всяка дума е поредица от нули и единици. В тази диаграма точките заместват нулите. Вземете например думата 0110. Ако я напишете, ще отбележите всеки знак. Не е трудно. Но радиосигналите предават само единици, тъй като нулите са пауза, т. е. мълчание. Така че важното е да се отбележи началото и края на думата, иначе може да се смеси думата 0110 с думата 11. В началото на реда е лесно, по-неже помага рамката. Разбирате ли сега каква е ползата от рамката, Молтън? Ако са графични изображения, бихме минали и без нея, защото нулите означават празните места, ала при думите... Следователно необходимо е да се обрмочи всяка дума. оттам и нуждата от вертикални разделители... които виждате тук под формата на пет подредени една след друга единици. Ето например четиринадесета колонка, редовете от 15 до 19, или колонка 12, редовете от 23 до 27... За да са доловими вертикалните очертания, трябва да се наредят поне пет единици... От което следва...

– Следва, че – продължи Олга – смисловите линии са подредени през пет и така всяка дума се оказва затворена в правоъгълна рамка, образувана от единици.

– Браво! – поздрави я Ърквин. – Във всяка такава група от пет линии смисловата е в средата... Забележете, че горният и долният ред са представени от нули. Изключваме ги, както правим с редовете, очертаващи рамката или вертикалните разделители от по пет единици. Така че същинското съобщение започва на седемнадесетия ред. Първата дума е доста дълга: 010011001001, втората – 0001010010, третата е съвсем кратка – 11, четвъртата – 111010 и т. н. После минаваме на двадесет и първи ред. Сега разбрахте ли?

След като поспориха, всички се съгласиха, че обяснението на математика е единственото възможно тълкуване.

– Добре – обади се Молтън. – Приемам, че е изпратено съобщение, в което вие определихте думите. Остава да ги разчетете.

– Да, така е – сърдито промърмори Ърквин. – Ако искате, можете да опитате. Някакви до двадесетина думи и никакъв шифър за тях... Всъщност не за пръв път се правят опити да се създаде двоичен език,

като се изхожда от някои правила на логиката. И почти всички специалисти смятат, че няма код, измислен от човешки ум, който да не бъде разчетен от човек. Само че...

– Само че това тук не е съставено от човешки ум – бавно отрони Додж. – Написано е преди четиридесет хиляди години от обитателите на звезден куп М-13.

През следващите два часа Ърквин се вгълби в изучаването на нулите и единиците, но безуспешно. И тъкмо се надигна обезсърчен от столата, микрофоните пак заработиха.

– Сигурна бях! – възкликна Олга. – Сега ще се изяснят.

– Дано! – каза Ърквин и изтри потта от челото си. – Не може да ни оставят да се губим в догадки, след като вече ни смаяха с първите си предавания.

След като разделителите бяха изписани с цели линии, а неносещите смислово значение нули – изпуснати, новото съобщение, нанесено в рамката петдесет на петдесет, изглеждаше по следния начин (вж. стр. 175).

В лявата част на листа се очертаха една под друга три рисунки; първата бе пак на Галактиката; втората очевидно представляваше кръг; третата – друг, по-малък кръг. В дясната част се виждаха двоичните групи.

– Така си и мислех... Първи урок... Вероятно използват логически език... Въведение в техния речников фонд. – По навик Ърквин разсъждаваше на глас, с леко поучителен тон. – По двоичната система Галактиката се изразява с 11, но...

– Не смятате ли, че трябва все пак да ми обясните нещо за двоичната система и за този ваш логически език? – обади се Молтън.

Обърканият му вид накара Додж да прояви малко търпение:

– Често сме мислили за подобен език и през

174

(cut)

Послание N2 (Първи урок) последните години се направиха много опити в тази насока. Най-общият принцип се изразява в подреждането по редове и в отговор с „да“ и „не“ (единица и нула при двоичното писмо) на все по-конкретни въпроси. Например приемаме като начално условие (трябва да има такова), че в двоичното писмо всяка дума е с корен i1. После задавам въпроса: живи същества ли са? Отговорът е „да“. Тогава обозначението за всички живи същества ще започва с 11. Ако отговорът е „не“, названията на неживите същества ще започват с 10.

Продължавам с въпрос: към животинското царство ли принадлежат? Положителният отговор предполага цифровия израз 111 за означаването на животни, а отрицателният – 110 за имена на растения. При тази система понятието „човек“ би получило знака 1111. Други въпроси и съответните отговори ще добавят още числа и все по-конкретно ще определят даден човешки вид. Стана ли ви ясно?

– Горедолу.

– Тук – намеси се Ърквин – началното условие е друго. Тръгва се от Галактиката – 11... и големият кръг отдолу – 111.

– Но има още една дума над група 11 – прекъсна го Додж, – еднородна единица. И никаква рисунка срещу нея. Нима изразяват по такъв начин понятието за „нищо“?

[# Заимствувам от Албер Дюкрот („Ерата на роботите“) основния принцип на такъв език. Б. а.]

– Съвсем не, приятелю. Струва ми се, че вече схващам метода... Да поразсъждаваме: те имат астрономическа нагласа, защото най-напред мислят за Галактиката. После, естествено слизат по стълбицата на стойностите. Вървят от общото към частното и степенуването е очевидно... Този голям кръг означава звезда, дори бих казал звездна система, непосредственото и най-логично подразделение на Галактиката, а малкият кръг отдолу...

– Разбирам, малкият кръг отдолу е планета от същата звездна система.

– Съвсем видно е... То тогава, Додж, ако се върнем към първия ред, към тази малка единица, която ви смушава, ще трябва да заключим, че тя не изразява нищото, напротив.

– Сетих се! – викна Олга. – Вселената.

– Та какво друго! Вселената, която включва Галактиката, тя на свой ред е съставена от звездни системи, а в тях се намират планетите. Това велико цяло, този космос, те могат да го представят само следвайки степенуването, като му дават име на двоичен език. От ясно по-ясно!

– Интересно е от психологическа гледна точка – забеляза Молтън. – Те започват от най-обширното, от най-общото и му поставят знака 1.

– Ърквин, къде е първото съобщение? – неочаквано попита Додж. – Защо ми се струва, че...

– Аз пък съм сигурен – заяви математикът. – Знам го наизуст. Ето го. Можете да проверите. Група 11, т.е. Галактиката, се намира на трето място, на седемнадесети ред.

Една дума от посланието бе разчетена. Всички се смълчаха,

поразени от постижението си.

– За другите думи ще се наложи да чакаме нови съобщения: следващите уроци.

– Значи не се съмнявате, че ще продължат. Отговорът дойде с прашенето на микрофоните. На четиридесет хиляди светлинни години от Луната тайнствените същества методично продължаваха да ги посещават. Слушаха сигналите в благоговейно мълчание. Но когато Олга донесе записа, Ърквин установи само с един поглед, че е точно повторение на първото съобщение.

– Очаквах го – заяви той, след като сравни двата свитъка. – Това е посланието, Додж, истинското послание, което те искат на всяка цена да стигне до нас. Другите включвания са предназначени да ни помогнат да го разберем. За тях това е документ с огромна стойност. Ако не се лъжа, ще го повтарят след всеки пореден урок.

Изглежда, имаше право. След два часа – такъв промеждутък от време се очертаваше между предаванията – съобщение N3 се оказа вторият урок. Той предизвика почти толкова силно вълнение, колкото и разчитането на думата „галактика“. След като го обработи, Ърквин разгъна листа пред смаяните погледи на другарите си (вж. стр. 179)

Всеки, без да е голям учен, щеше да разпознае първите три изображения. Те прекалено много напомняха човешка фигура, за да има някакво колебание. Явно, показваха съществата, обитаващи планетата, от която идваха сигналите: мъжко, женско и малко, създадено от първите две. Очертанията подсказваха яко телосложение, което не изненада никого. Живеещите на планета с голямо привличане, припомни Додж, имат почти неизбежно подобна телесна форма. Впрочем предположенията отиваха понякога и до по-крайни представи. Но пълното съвпадение, за да не кажем пълната прилика с човешкото тяло, с неговите крайници и органи, стъписа хората от обсерваторията много повече от каквито и да е уродства.

– Мъжът е 11101 – започна да обяснява Ърквин, след като бързо разучи цифровите обозначения, разположени срещу всяка рисунка. – Да, пак техният метод на подреждане: мъжът е част от звездната система – корен 111. Нулата навярно представлява промяна във вида. Значи не става въпрос за нежива материя.

(cut)

Послание N3 (Втори урок)

Единицата след нулата трябва да сочи най-важното създание от вида – мъжа 11101 и жената 11100.

– Каква жена! – запротестира Олга.

– Женското и мъжкото създание, ако предпочитате така да се изразя. Дотук е ясно, само че...

– Какво?

– Не следват нашата логика на мислене. Ние щяхме да определим живото създание в най-широк смисъл, после да посочим животинското царство, различните видове, следвайки пътя на еволюцията, и да стигнем накрая до човека.

– Какво неудобство има в това?

– Засега никакво, но очаквам големи усложнения – каза Ърквин, поклащайки глава. – В съобщението има необичайно дълги думи.

– Е, няма да придиряме на логиката им – застъпи се Молтън, – щом ни дават толкова сведения в няколко реда: планета, обитавана от раса, твърде подобна на нашата. Симетрия във формите. Пол. Начин на размножаване.

– Не се оплаквам... Забележете, няма нова цифрова група за обозначаване на детето. Просто са поставили една под друга думите „мъжко“ и „женско“. Пестеливост в знаците.

– А по-нататък? – нетърпеливо запита Додж. – Квадрат, сетне – триъгълник. Същия, с който започва и съобщение N1. Как ще го разтълкуваме?

– Не е много ясно. Но... – Ърквин напрегнато разсъждаваше и ето че лицето му просветна. Техният метод, начинът им на степенуване ще ни го подсказе... Квадратът е представен от цифрова група 111011. Значи той е някаква част от човешкото тяло, защото включва корена „човек“ – 11101, и то една от най-важните според тяхната система на подреждане, тъй като е начало на ново подразделение... Ясно, Молтън, квадратът не може да бъде нищо друго освен глава на човек. Ако се съмнявате, погледнете колко прилича на главата в първата рисунка.

– Дали действително имат квадратни глави, или са използвали тази форма за по-голяма яснота в изображението?

– Подробностите ще уточним по-късно. Сега ме интересува последната рисунка, триъгълника... и той трябва да е важна част от човешкото тяло, защото и тук е налице коренът 11101.

– Защо нямаме специалист по анатомия в групата! – разочаровано възкликна Додж.

– Триъгълник с обърнат надолу връх – бавно изрече Олга, – изместен вдясно спрямо оста на горните рисунки, а главата попада точно в тази ос... Изместен вдясно – за нас. За фигурите – вляво...

Прекъсна я победоносният вик на Ърквин. Останалите също се бяха досетили.

– Това момиче е гений! – заяви той, като го целуна по двете бузи. – Засрами ме.

– Сърцето, човешкото сърце! – прошепна Молтън.

– 111010 – тържествуваше математикът. – И не само изображението на сърцето е най-отгоре в съобщение N1, а съответната двоична група се явява два пъти в текста: четвъртата дума на седемнадесети ред и първата – в четиридесет и петия, последен значещ ред.

И така, бяха разчетени две важни думи: Галактика и сърце. Нова вълна на неудържим възторг грабна учените – първите успехи разкриваха бляскави перспективи пред тях. Нервното им натоварване пак щеше да ги накара да лудеят като хлапета. Додж вече подхващаше някакъв танц, Молтън войнствено запя с цяло гърло, но устремът им изведнъж секна. Директорът на обсерваторията замръзна на място, повдигнал единия си крак, а психологът тъй си и остана със зинала уста: микрофоните работеха. И този път, надал ухо, Ърквин броеше паузите. Не му трябваше много време, за да установи, че се повтаря съобщение N1. Беше го предсказал, но все пак се ядоса:

– По дяволите! – избухна той. – Вече знаем това... Но не довърши изречението пред укорителните погледи на другарите си. И те бяха разбрали или просто бяха отгатнали. Ритъмът на тази идеща от космоса музика започваше да им звучи познато. Слушаха я с богомолско усърдие, сякаш смисълът ѝ щеше да просветне от такта. Дори Ърквин, строгият математик, усети как се свива сърцето му. Трябваше да си признае, че има нещо покъртително в упоритото, повтаряно на равни промеждутъци звездно послание. То бе несъмнено истинското СЪОБЩЕНИЕ, носител на трансцендентно съдържание, толкова важно, така вълнуващо, че авторите му не се бяха поколебали да пожертвуват неизчисливо количество енергия и труд. Може би в него се разкриваше една от великите загадки на Вселената? Или се поставяше въпрос за живот и смърт за всички живи същества в космоса, въпрос, изпратен, посредством електромагнитните вълни преди четиридесет хиляди години?

Така започна много нашумялата случка от историята на проекта ОЗМА-2, обещаваща да се превърне в блестящо потвърждение на прозорливата интуиция, отстоявана от неколцина учени и разпалила страстите в продължение на две години.

От една страна, Ърквин излезе прав, като предвиди, че уроците по двоичен език ще стават все по-трудни, а от друга, предаванията не бяха

равномерно възобновявани. Прекъсваха за седмици, за цели месеци, което се обясняваше с астрономически явления, предизвикани от движението на изпращатата сигнали планета около нейното слънце.

Много бързо, още щом се премина от отделни названия към по-заплетени словосъчетания, двоичният речник непреодолимо се усложни. Макар да се трудеше по двадесет часа на денонощие и колегите да му помагаша, Ърквин не можеше да се справи с безбройните тълкувания на всяко последвало съобщение. Обитателите на обсерваторията се видяха принудени да приемат съдействието на други специалисти, и то с голямо съжаление, понеже гледаха на тази задача едва ли не като на лично притежание.

Впрочем бе невъзможно работата да се ограничи сред тесен кръг посветени. Веднага щом узна за случилото се, планетата се разбуни и всяко новополучено съобщение се разпространяваше от единия до другия ѝ край. Организирах се изследвания в световен мащаб, правителствата отпуснаха значителни средства, установи се дух на сътрудничество, не по-малко невероятен от самото произшествие.

На Земята стана чудо, предизвикано от космическото знамение: кипежът, отприщен пред прага на една доскоро немислима ера, бе така неудържим и толкова всеобщ, че не само учените забравиха за старите си препирни, но и нациите последваха примера им. Някогашната идея за световна федерация, плахо подхвърлена навремето от неколцина мечтатели и мигом удавена в злостни подигравки, бе на път да се осъществи. Тайнственото послание, изпратено преди четиридесет хиляди години от един далечен свят, положи основите на всеобщото обединяване. Психическото сътресение бе такова, че две седмици след получаването на първите сигнали правителствата на няколко все още воюващи страни се събраха и решиха да прекратят конфликта, което бе посрещнато с всеобщо одобрение дори и от най-разпалените войнолюбци.

Светът стана свидетел на разтърсващи сцени. Държавният ръководител на народен Китай сърдечно прегърна съветския министър-председател. Двамата на свой ред крепко стиснаха десница на президента на САЩ. Християни и езичници, будисти и атеисти, араби и израилтяни падаха заедно ничком пред изображението на който и да е бог, пред изгряващото слънце, пред Стената на плача, или се обръщаха с още по-голямо упование към звездния куп М-13 от съвездието Херкулес, чието местоположение вече знаеше и последният невежа. Всички народи молеха, настояваха за мир, мир на всяка цена. Условиата на противника биваха приемани още преди той да ги е поставил. Въпросите, свързани с

националност, експанзия, териториално господство, дори понятието за чест се оказаха изведнъж с нищожно значение.

Тази проява на всеобща воля ускори хода на събитията. За 24 часа навсякъде бяха подписани мирните договори, формалност, за която държавните глави упълномощиха най-невзрачните си служители. Те самите бяха призвани за друго, по-възвишено дело: да организират научното изследване, да вдигнат на крак най-големите умове в страните си, за да установят връзка с извънземната цивилизация, като първо разрешат загадката на посланието.

В челните редици бяха, естествено, най-личните учени, математици, астрономи, физици, астрофизици и най-вече ония, които до известна степен бяха предвидили подобно събитие и с досегашната си работа бяха подготвени за такъв род проучвания. Но към представителното тяло лека-полека бяха включени още специалисти, от които се очакваше обяснение на една или друга особеност.

Биолози, губещи се в догадки за външния вид на изобразените върху рисунката същества, градяха хипотези, според които мислещият дух трябва да бъде въплътен в обвивка, напомняща повече или по-малко човешкото тяло. Оттам стигнаха до извода, че и езикът им вероятно е подобен на нашия и опирайки се на този принцип, изработваха правила за разчитане на кода на посланието. Социолози създаваха задълбочени теории за организацията на обществото в далечната планета и всяка ги повеждаше по нов, непознат път. Анатоми прекарваха по цели нощи, надвесени над простичкия триъгълник, представляващ сърце. Някои смятаха, че съобщението се отнася до революционно откритие в областта на хирургията, далеч по-важно от присажданията, и нашите братя от звезден куп М-13 искаха цялата обитавана вселена да се възползува от него.

Откривателската стихия обхвана всички клонове на човешкото знание и мисъл. Философите също не можеха да останат настрана от изследователските групи. Силно впечатлени от разчетените дотогава думи „галактика“ и „сърце“, те виждаха в тях възможност за разбулването на една от най-великите тайни на Вселената, изясняването на взаимоотношенията човек-космос.

Подобна бе гледната точка на теолозите, към които също се обърнаха за помощ. Често те се оказваха най-запалените и с ревностната си вяра, с красноречието и проникновените си разсъждения даваха нов тласък на търсенията. Отново бяха подети, и то много разгорещено, споровете, които така силно бяха развълнували определени кръгове в началото на века, ала пред безмълвието на отвъдното постепенно бяха

стихнали. Понякога те протичаха доста бурно. Едни твърдяха, че има само едно превъплъщение, други пък бяха на мнение, че бог може да се въплъти във времето и пространството под избрана от него форма, макар тя да ни изглежда чудовищна. Отивайки още по-далеч и позовавайки се на свети Тома Аквински, трети заявяваха, че няма догма, която да отхвърля възможността бог-отец или светия дух да се превъплъти в тяло вместо в божия син. На което пък възразяваха (теза, поддържана навремето от един английски учен⁶), че Вселената се нуждае от едно-единствено превъплъщение, това на Христос, тъй като другите светове също ще бъдат спасени, щом получат съобщението по радиото.

Изследванията надхвърлиха рамките на официално създадените научни групи. Цялото човечество бе обладано от откривателска треска. Всред всички социални прослойки, в клубовете, университетите, училищата, посолствата, в светските салони, в кухните, заводите, на полето, навред се виждаха хора, поотделно или заедно, които, свъсили чело, съсредоточено препрочитаха посланието и възбудено редяха комбинации от цифри или с блуждаещ поглед търсеха вдъхновение в необятната бездна на космоса. Когато най-после стана ясно, че събитието е разтърсило даже най-безразличните, че няма по-необикновено от него в историята на света, интерес проявиха и някои от най-изявените хора на перото. През двете години след приемането на първите сигнали един академик дори посвети няколко реда на космическото произшествие, както го нарече той, в едно много сериозно списание.

И все пак основната работа се довършваше в лунната обсерватория и Ърквин си оставаше главният вдъхновител. Междувременно Додж бе издействувал от вече създаденото федерално правителство на Земята всички частични резултати да бъдат изпращани при тях. „Космос“ поддържаше постоянна връзка с научноизследователските центрове и те веднага съобщаваха и за най-скромната находка, за най-малката вероятност за ново тълкуване. Така, възползувайки се от най-доброто в човешката изобретателност, подпомагани от прочути специалисти и като имаха на разположение нов, огромен компютър, специално създаден за целта, Ърквин и другарите му навлизаха все по-дълбоко в загадката, но към нейното разрешаване напредваха бавно, стъпка по стъпка.

Колкото повече следваха уроците, толкова по-усложнен ставаше езикът им и нито един човек, нито пък научна група бяха в състояние да съхранят в главите си всичките му съставки. Единствено компютърът се

6. Едуард Милн. Б. а.

справяше с това и чудовищната му памет непрекъснато се обогатяваше с нови термини или с някои от безбройните лексически отсенки, които създаваха толкова мъчнотии при разчитането. Машината грижливо подбираше данните, като съхраняваше най-полезното от несекващия поток информация, който влагаха в нея учените, неспособни сами да стигнат до вярното тълкуване. Най-важната ѝ задача бе, естествено, разчитането на послание N1, което, същински съдбовен припев, още по-тайнствен и затова още по-обнадеждаващ с всеки изминат ден, звучеше с покъртителна настойчивост между отделните уроци по космически език.

– Мисля, че всичко е готово, Додж – каза Ърквин с несигурен глас. – Моля, натиснете копчето.

– Не, приятелю – поклати глава астрономът. – Вие трябва да го направите. През тези Две години вие бяхте душата и умът на групата.

– Страхувам се.

– И аз.

– А з също – обади се Молтън. – Но Додж е прав, на вас се полага да го сторите.

Настъпваше решителният миг. Преди няколко дни Ърквин се убеди, че в компютъра са заложили всички сведения, необходими за разчитането на съобщението. Сега, с натискането на едно копче, трябваше да подадат команда за изпълнение. Математикът изгаряше от нетърпение, но събитие от такава важност, наложило сътрудничеството на цялото човечество, изискваше присъствието на високопоставени представители от всички държави. Тайната, която несъмнено щеше да бъде разбулена, се нуждаеше от достойни свидетели, от ръководители, поели далеч по-голяма отговорност от хората на науката. Може би загадката криеше в себе си опасност? И не биваше да се съобщава на широките маси! Кой би могъл да знае предварително! Предизвестено по неофициален път, федералното правителство изпрати водещите си държавници и бе решено на церемонията да присъствуват само те и светилата от обсерваторията.

– Хайде, Ърквин!

Бяха се събрали в залата с компютъра, трескави от нетърпение, но също и от страх. Вратата бе заключена. Олга, която не бе допусната сред важните личности, се топеше от притеснение в съседната стая и напразно се напругаше да долови някакъв шум. Отлично изолираните стени осигуряваха пълна поверителност.

– Хайде, Ърквин, побързайте. Не можем повече да чакаме.

Лицето на математика бе посивяло. Той овладя с усилие

треперенето на ръцете и краката си, тежко пристъпи към един пулт, дръпна надолу две-три ръчки и след миг колебание натисна с палец червено копче. Молтън, който не го изпускаше от поглед, изпита странното чувство, че вижда човек, решил да сложи край на живота си и чието последно разумно действие е да натисне спусъка на насочения към слепоочието му пистолет.

Последва леко прищракване, което премина в бръмчене и след няколко секунди компютърът започна да превежда послание N1.

Олга, която се бе примирила, че няма да чуе нищо, изведнъж подкочи в креслото. Вратата на залата шумно се отвори и някой се затича по коридора. Тя веднага се спусна навън и успя да зърне мъжка фигура, в която разпозна Ърквин тъкмо когато нахълтваше в стаята си. Той размахваше ръце, сякаш беше полудял. Затръшна вратата и до ушите на девойката стигна проскърцването на леглото, върху което се бе строполил.

Тя постоя още миг, но ѝ се стори, че долавя ридания, и тогава без колебание влезе вътре, макар че той явно искаше да се скрие от всички. Не се бе излъгала. Проснат по корем върху леглото, стиснал глава с ръце, математикът се тресеше целият. Олга се приближи и когато той обърна лице към нея, зърна сълзите му: сълзи от ярост. Ърквин бе обхванат от безумието на гнева.

– Посланието... – започна тя.

– Посланието ли, питате за посланието... – прошепна той с безумен поглед.

Но не можа да продължи, разтърсен от истеричен смях, в който се дави повече от минута. После заговори несвързано, като ту крещеше необузвано, ту жално стенеше, същинска прокълната душа.

– ... Огромна енергия, чудовишна, която дори не можем да си представим тук, в атомната ера, използвали са я, за да изпратят посланието! Милиарди и милиарди киловати, изчислиха физиците... Предостатъчно, за да пометат планетата ни за няколко секунди... Какъв ли невероятен запас от звездната си мощ са употребили! А ние, Олга, ние изразходвахме милиарди рубли, милиарди лири стерлинги, франкове, лири, йени, рупии... В продължение на две години всички учени бяха вдигнати на крак!... Зарязаха останалите изследователски програми... Сивото вещество на човечеството бе съсредоточено само в едно: да се разчете посланието, посланието с великата тайна на Вселената!...

– Ще ми обясните ли най-после? Разгадахте ли го?

Ърквин болезнено се изсмя и запрати в лицето ѝ смачкания на топка лист със записа. После с един скок се озова до шкафа, от който

измъкна бутилката, забравена там от две години. Олга приглади с ръка книжната лента, приближи се до прозореца и зачете тихичко, докато той, отпуснал се пак върху леглото, пиеше на едри глътки.

„Ще се срещне ли в Галактиката щедро, състрадателно сърце, което да се смили и да изцери една нещастница, недостойно измамена и наранена за цял живот?

Едно преливащо от нежност сърце“

– „Наранена за цял живот“, „преливащо от нежност“ – захриптя математикът, давещ се от яд и алкохол. – Прочетохте ли го? Оценихте ли го по достойнство?... Всички умове, вдигнати на крак цели две години! И защо? Защо?... За толкова жалка история... Олга! Олга! Компютърът ни се присмя... Най-тривиално, най-блудкаво, най-тъпо писъмце от рубриката „Сърдечна поща“.

КРАЙ

© Пиер Бул
© 1989 Райна Стефанова, превод от френски

Pierre Boule

Източник: <http://bezmonitor.com>

Публикация:

СЪРЦЕТО И ГАЛАКТИКАТА или Ева = МС2. 1989. Изд. Георги Бакалов, Варна. Биб. Галактика, No.98. Сборник разкази и новели. Съставител: Райна СТЕФАНОВА.

Превод: Райна СТЕФАНОВА [E = МС² ou le roman d'une idee (1957); Histories charitables (1965); Quia absurdum (1970), Pierre BOULE]. Художник: Текла АЛЕКСИЕВА. Печат: ДП Георги Димитров, София. Формат: 70×100/32. Печатни коли: 12. Страници: 192. Цена: 1.50 лв.

Съдържание:

Предговор: Многоликата фантастика на Пиер Бул – Светлана ТОДОРОВА – с.5–8;

Злополучията на Змията Изкусителка – с.9;

Последната битка – с.39;

E = МС² или Историята на една идея – с.61;

Дяволското оръжие – с.137;

Сърцето и Галактиката – с.150.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/674>]